Nokta

.

Tamamlanan düşünceleri ve bazı yazım biçimlerini gösterir.

1. Cümle sonuna konur.

Minik kedi minderinde uyudu.

Bir olay anlatıldı ve cümle tamamlandı. Sonuna nokta koyduk.

2. Bazı kelimelerin kısaltmasının sonuna konur.

Doktor → Dr. • Profesör → Prof. • Mahalle → Mah.

Bu kısaltmaların sonunda nokta vardır. Her kısaltmaya nokta konmaz: cm, kg.

3. Nokta işareti aynı zamanda sıra bildirdiği için sayılardan sonra kullanılır.

Koşuda 2. oldum. → Koşuda ikinci oldum.

2. ile 2’nci aynı anlama gelir. Hem nokta hem ek birlikte yazılmaz.

4. Tarihlerin kullanımında “gün-ay-yıl” aralarına konur.

Sınıf pikniğimiz 18.05.2026 tarihinde yapılacak.

Tarih, 18 Mayıs 2026 biçiminde de yazılabilir. Ay adı yazıyla yazılırsa araya nokta konmaz.

5. Saatlerin ifade edilmesinde saat ve dakika arasında kullanılır.

Teneffüs 10.20’de başlıyor. Oyun 10.35’te bitiyor.

10.20 gösteriminde 10 saati, 20 dakikayı belirtir.

Aklında kalsın: Nokta cümlenin hemen sonuna konur. Ardından yeni cümleye başlarken bir boşluk bırak.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Noktayı örneklerle öğrenelim

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Bir iş veya durum anlatıyorsam cümleyi noktayla bitiririm.

Kuş daldan uçtu.
Bugün hava güneşli.
Resmimi bitirdim.

Neden nokta? Bu üç cümle bir soru sormuyor veya güçlü bir duygu bildirmiyor. Her biri tamamlanmış bir düşünce anlatıyor.

2. İki ayrı düşünceyi iki ayrı cümle olarak yazabilirim.

Yanlış: Zil çaldı çocuklar sınıfa girdi.
Doğru: Zil çaldı. Çocuklar sınıfa girdi.

Neyi fark ettik? İlk düşüncenin sonuna nokta geldi. İkinci cümle büyük harfle başladı. Böylece iki cümlenin sınırı belli oldu.

3. Nokta bir sayının yanında sıra da bildirebilir.

3 kitap aldım. → Üç kitap aldım.
3. kitabı aldım. → Üçüncü kitabı aldım.

Neyi fark ettik? İlk örnekte kitapların sayısı üçtür. İkincisinde kitapların sırası anlatılır. Sayının yanındaki nokta anlamı değiştirir.

4. Bir cümlede noktaların görevleri farklı olabilir.

Toplantı 05.06.2026 tarihinde saat 14.30’da başlayacak.

Adım adım bak: Tarihteki noktalar gün, ay ve yılı ayırır. Saatteki nokta saat ile dakikayı ayırır. Son nokta cümleyi bitirir.

Aklında kalsın: Kendine sor: “Cümle mi bitti, sıra mı bildirildi, tarih veya saat mi yazıldı?”

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Noktanın diğer görevleri

Biraz daha öğrenelim: Sayılar, adresler ve kitap bilgileri.

1. İnternet sitesi adreslerinde alan adlarıyla uzantılar arasına konur.

www.tdk.gov.tr

İnternet adresinin bölümleri arasında noktalar bulunur.

2. Matematik biliminde çarpma sembollerinden biridir.

3 · 5 = 15

Ortadaki nokta çarpma anlamındadır. 3 × 5 = 15 biçiminde de yazılır.

3. Dört ve daha çok rakamlı sayılarda sağdan başlayarak her üçlü sayı grubunun arasına konur.

1.000 • 2.000 • 3.000

Biraz daha öğrenelim: Bin, iki bin, üç bin. Bu kullanımda nokta sayı gruplarını ayırır.

4. Bir kitabın yazarını ve basım bilgilerini gösteren kaydın sonuna konur.

KAYA, Oya, Uçan Uçurtma, Bahar Yayınları, İzmir, 2026.

Bu kitap bilgileri örnek olsun diye oluşturuldu. Bilgi dizisinin sonunda nokta var.

Aklında kalsın: “Yağmur dindi. Güneş açtı.” örneğinde her cümlenin sonunda nokta vardır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgül

,

Sıralananları ayırır; anlamı açık hâle getirir.

1. Aynı türden sözcükleri sıralarken aralarına virgül konur.

Sepette kiraz, erik, üzüm ve şeftali var.

Meyvelerin adlarını sıralarken aralarına virgül koyduk. “Ve”nin yanına virgül koymadık.

2. Birbiri ardınca gelen kısa cümleleri ayırır.

Uyandım, yüzümü yıkadım, kahvaltımı yaptım.

Birbiri ardınca yapılan üç iş virgülle ayrıldı.

3. Uzun cümlelerde işi yapanı belirginleştirmek için kullanılabilir.

Babam, sabah bahçedeki küçük fidanların kuruyan dallarını dikkatle kesti.

İşi yapan babamdır. Uzun cümlede virgül bu kişiyi belirginleştirir.

4. Cümlenin arasına eklenen açıklamanın iki yanına konur.

Maviş, küçük kuşumuz, sabah erkenden öttü.

“Küçük kuşumuz” Maviş’i açıklıyor. Açıklamanın iki yanında virgül var.

5. Tırnak içine alınmamış alıntı cümlelerden sonra konur.

Sana yardım ederim, dedi.

Bir kişinin söylediği söz tırnak kullanılmadan aktarıldı. Sözden sonra virgül kondu.

Aklında kalsın: Sıraladığın sözcükleri ve art arda anlattığın işleri virgülle ayırabilirsin.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgülün diğer görevleri

Seslenme, cevap verme ve anlamı ayırt etme.

,

1. “Evet, hayır, peki, tamam, olur” gibi cevap sözcüklerinden sonra konur.

Peki, seni burada beklerim. Hayır, bu benim topum değil.

Cevap veren “peki” ve “hayır” sözcüklerinden sonra virgül koyduk.

2. Anlam karışıklığını engellemek için bir sözcükten sonra kullanılır.

Yaşlı, adama yolu gösterdi.

Yolu gösteren yaşlı kişidir. “Yaşlı adama” yazsaydık yaşlı olan, yolun gösterildiği kişi olurdu.

3. Birine seslenirken, seslenme sözünün sonuna konur.

Sevgili Anneciğim, • Sevgili Arkadaşım,

Mektuba başlarken seslendiğimiz kişinin ardından virgül koyarız.

4. Sayılardaki kesirleri ayırmak için kullanılır.

1,5 • 3,5

Biraz daha öğrenelim: Bunlar ondalık sayılardır. Bu sayıların yazımını ileride ayrıntılı öğreneceksin.

5. “Bu, şu, o” bir varlığın yerine kullanılıp cümlenin öznesi olursa ardından virgül konur.

Bu, benim yeni oyuncağım.

“Bu” sözcüğü bir nesnenin yerine kullanıldı. “Bu oyuncak benim.” dersek “bu”dan sonra virgül koymayız.

6. Bir kitabın yazarını ve basım bilgilerini gösteren kayıtta bilgileri ayırır.

KAYA, Oya, Uçan Uçurtma, Bahar Yayınları, İzmir, 2026.

Biraz daha öğrenelim: Bu hayalî kitap kaydında yazar, kitap ve diğer bilgiler virgülle ayrıldı.

Aklında kalsın: “Olur, birlikte oynayalım.” cümlesinde cevap sözcüğünden sonra virgül vardır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgül anlamı nasıl değiştirir?

,

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Birden çok varlığı sıralarken virgülle ayırırım.

Bahçede güller, papatyalar, laleler var.
Bahçede güller, papatyalar ve laleler var.

Neden virgül? Çiçek adları sıralanıyor. İkinci örnekte son iki adı “ve” bağladı. “Ve”nin hemen yanına virgül eklemedik.

2. Cevap verirken ilk sözcüğü ayırırım.

Evet, bu benim şapkam.
Hayır, henüz hazır değilim.
Tamam, birazdan gelirim.

Neden virgül? Evet, hayır ve tamam cevap bildiren sözcüklerdir. Ardından cevabı açıklayan cümle geliyor.

3. Bir virgül kimin anlatıldığını belirleyebilir.

Genç adama gülümsedi.
Genç, adama gülümsedi.

İlkinde gülümsenen adam gençtir. İkincisinde gülümseyen kişi gençtir. Virgülün yerini değiştirince cümlenin anlamı da değişti.

4. Seslendiğim kişiyi virgülle ayırırım.

Deniz, kitabını getir.
Sevgili Dedeciğim,
Seni çok özledim.

İlk örnekte Deniz’e sesleniyoruz. İkinci örnek bir mektubun başlangıcıdır. Seslenme sözünün ardından virgül koyduk.

Aklında kalsın: Virgül yalnızca duraklama değildir. Sözcükleri ayırır ve anlamı belirginleştirir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgülü nerede kullanmayız?

,

Biraz daha öğrenelim: Ek bilgiler; öğretmeninle incele.

1. Tek bir zarf-fiil eki almış sözcükten sonra virgül konmaz.

Can koşarak bahçeye çıktı.

“Koşarak” sözcüğünün arkasına virgül koymadık.

2. Bir cümlede zarf-fiil eki almış kelimeler art arda kullanıldığında ilkinden sonra virgül konur.

Resme bakıp, gülümseyerek arkadaşını çağırdı.

Biraz daha öğrenelim: “Bakıp” ve “gülümseyerek” birlikte kullanıldı. Bu ayrıntıyı öğretmeninle incele.

3. Cümle içinde “ya… ya, veya, yahut, ve” bağlaçlarının öncesine ya da sonrasına virgül konulmaz.

Süt ve ekmek aldık. Ya bahçede oynayalım ya evde kalalım.

“Ve” ile “ya” sözcüklerinin yanına virgül koymayız.

4. “Hem… hem, gerek… gerek, ne… ne” gibi tekrarlı bağlaçların öncesinde ve sonrasında virgül bulunmaz.

Hem şarkı söyledi hem dans etti. Ne kalemi ne silgiyi aldı.

Tekrarlanan “hem” ve “ne” sözcüklerinin yanına virgül koymadık.

5. “de, da” bağlacından, “-ınca, -ince” anlamında kullanılan “mı, mi”den ve şart ekinden sonra virgül konulmaz.

Ada da bizimle geldi.
Akşam oldu mu lambayı yakarız.
Erken gelirsen birlikte oynarız.

“Oldu mu”, bu örnekte “olunca” demektir. Son cümlede oyunun bir koşulu vardır.

Aklında kalsın: Bu sayfadaki ayrıntıları öğretmeninle inceleyebilirsin. Önce doğru örneklerin yazımına dikkat et.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Noktalı virgül

;

Biraz daha öğrenelim: Virgülle ayrılmış grupları birbirinden ayırır.

1. Kendi içinde virgüllerle ayrılmış birbirinden farklı türlerin karışmaması için aralarına konur.

Masaya tabak, bardak; çekmeceye kaşık, çatal koyduk.

İki eşya grubu var. Her grubun içinde virgül, iki grup arasında noktalı virgül bulunuyor.

2. Kendi içinde virgülle ayrılmış ögeleri bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

Oya elma, muz aldı; Can süt, ekmek aldı.

Kendi içinde virgül bulunan iki cümle noktalı virgülle ayrıldı.

3. İkiden fazla eş değer ögesi arasında virgül bulunan cümlelerde özneden sonra konulabilir.

Kedimiz; küçük, sevimli ve oyuncudur.

Anlatılan varlık kedimizdir. Üç özelliği sıralanmıştır.

4. Noktalı virgülden sonra genellikle küçük harfle devam edilir. Ancak özel adlar büyük harfle başlar.

Ada kırmızı, sarı; Oya mavi, yeşil boya seçti.

Noktalı virgülden sonra gelen Oya bir kişi adıdır. Bu yüzden büyük harfle başlar.

Aklında kalsın: Noktalı virgül, içinde virgül bulunan iki grubu ayırmaya yardım eder.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

İki nokta

“Şimdi örnek, açıklama veya konuşma geliyor.” der.

:

1. Bir cümle sonrasında anlatılanlarla ilgili örnekler verilecekse örneklerden önce konur.

Pazardan şunları aldık: patates, havuç, soğan.

İki noktadan sonra alınan sebzelerin örnekleri verildi.

2. Cümlede dile getirilen yargıyla ilgili açıklama yapıldığında konur.

Bir dileğim var: Bütün çocuklar mutlu olsun.

İki noktadan sonra dileğin ne olduğu açıklanıyor.

3. Bir metin içerisinde konuşma bölümlerinden önce ya da sözlerin sahibinin isminden sonra konur.

Anne: Çantan hazır mı?
Can: Evet, hazır!

Konuşan kişinin adından sonra iki nokta koyduk.

4. Matematik biliminde iki nokta bölme işareti olarak kullanılır.

12 : 3 = 4

Matematikte 12 bölü 3 demektir. 12 ÷ 3 = 4 biçiminde de gösterilir.

5. İki noktadan sonra tam bir cümle gelirse büyük harfle başlanır. Yalnızca örnekler sıralanıyorsa özel ad olmayan sözcükler küçük yazılır.

Oyuncaklarım şunlar: top, bebek, araba.
Oyuna katılanlar şunlar: Ada, Can, Oya.

Oyuncak adları küçük, kişi adları büyük harfle başlar.

Aklında kalsın: “Bunu unutma: Ellerini yıka.” örneğinde iki noktadan sonra bir açıklama gelir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

İki noktadan sonra ne gelir?

:

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Örnekler sıralanacaksa iki nokta kullanırım.

Üç meyve seçtim: muz, elma, erik.
Şu oyunları seviyorum: körebe, saklambaç, seksek.

Neden iki nokta? İlk bölüm hangi meyvelerin veya oyunların söyleneceğini haber veriyor. Sonrasında örnekler sıralanıyor.

2. Bir düşünceyi açıklayacaksam iki nokta kullanabilirim.

Sonunda anladım: Anahtar cebimdeymiş.
Bir karar aldım: Oyuncaklarımı paylaşacağım.

Neyi fark ettik? “Neyi anladım?” ve “Ne karar aldım?” sorularının cevabı iki noktadan sonra açıklanıyor. Tam cümle büyük harfle başlıyor.

3. Kimin konuştuğunu belirttikten sonra iki nokta koyarım.

Doktor: Kendini nasıl hissediyorsun?
Çocuk: Bugün daha iyiyim.

Neden iki nokta? Doktor ve çocuk konuşan kişileri gösteriyor. İki noktadan sonra onların söyledikleri sözler başlıyor.

4. Örnek ile tam cümleyi ayırt ederim.

Çantamda bunlar var: defter, boya, kitap.
Şunu biliyorum: Kitabım çantamda.

İlkinde nesne adları sıralanıyor; küçük harfle başladık. İkincisinde tam bir cümle var; büyük harfle başladık. Kişi adları ise her zaman büyük harfle başlar.

Aklında kalsın: İki nokta çoğu zaman “Şimdi örnek, açıklama veya konuşma geliyor.” diye haber verir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Üç nokta

...

Tamamlanmayan ya da bir bölümü söylenmeyen anlatımlarda kullanılır.

1. Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.

Gökyüzünde bulutlar, süzülen kuşlar...

Söz tamamlanmadı. Devamını zihnimizde canlandırabiliriz.

2. Cümle içinde söylenmeyen bazı argo ve kaba sözlerin bazı harfleri yerine konur.

Öyküde kaba sözün yerine “K...” yazılmıştı.

Biraz daha öğrenelim: Yazılması istenmeyen sözün bir bölümü gizlendi. Bu sözü tamamlamana gerek yok.

3. Bir metin içinde yer alan alıntı cümlelerin eksik bulunan yerlerine konur.

Tam metin: “Bahçeye çıktım, çiçekleri suladım, eve döndüm.”
Kısaltılmış alıntı: “Bahçeye çıktım ... eve döndüm.”

Aktarılmayan bölümün yerine üç nokta koyduk.

4. Bazı cümlelerde söz yarıda kesilir, devamı okuyucunun hayal gücüne bırakılır. Sözün kesildiği yere üç nokta konur.

Perdeyi aralayınca karşımda...

Cümlenin devamı söylenmedi. Ne görüldüğünü okuyucu hayal edebilir.

5. Seslenmelerden, ünlemlerden sonra üç nokta konularak anlam pekiştirilir.

Ah, o renkli uçurtma!..

Biraz daha öğrenelim: Ünlemden sonra iki nokta daha eklenerek sözün sürdüğü hissettirilebilir.

Aklında kalsın: Tamamlanmayan sözlerde üç nokta kullanılır. Noktaların sayısını gelişigüzel artırma.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Söz tamamlandı mı?

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

...

1. Tamamlanan sözün sonuna nokta koyarım.

Ormanda çam ağaçları vardı.
Ormanda çam ağaçları, patikalar, kuşlar...

Neyi fark ettik? İlk cümle tamamlandı. İkinci anlatımda ormandaki görüntüleri saymaya başladık ama sözü bitirmedik.

2. Devamını söylemediğim sözde üç nokta kullanabilirim.

Kapıyı açtım ve...
Bir gün ben de büyüyünce...

Neden üç nokta? Sonrasında ne olduğu veya ne olacağı söylenmedi. Devamını okuyucu düşünebilir.

3. Bir alıntının bir bölümünü atladığımda bunu gösteririm.

Asıl söz: “Kalemimi aldım, resmimi çizdim, anneme gösterdim.”
Kısaltılmış söz: “Kalemimi aldım ... anneme gösterdim.”

Neyi çıkardık? “Resmimi çizdim” bölümünü aktarmadık. Üç nokta, arada aktarılmayan sözler bulunduğunu gösteriyor.

4. Üç nokta ile soru işaretini karıştırmam.

Acaba kutuda ne var?
Kutunun içinden çıkan şey...

İlk söz bir cevap bekliyor; soru işareti kullandık. İkinci söz bitirilmemiş; üç nokta kullandık.

Aklında kalsın: Her cümlenin sonuna üç nokta koyma. Önce sözün gerçekten tamamlanıp tamamlanmadığına bak.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Soru işareti

Cümlenin gerçekten soru sorup sormadığına dikkat et.

?

1. Soru sözcüğü ve soru eki içeren soru anlamlı sözlerin sonuna konur.

Kalemin hangi renk?
Benimle oynar mısın?

İki cümle de cevap bekliyor. Bu yüzden sonlarına soru işareti koyduk.

2. Bazı cümlelerde soru eki veya sözcüğü kullanılmasa da soru anlamı bulunmaktadır. Bu cümlelerin sonuna konur.

Öğretmen sordu:
— Soyadın?

“Soyadın nedir?” sorusu kısaca soruldu.

3. Emin olunmayan, tahminlere göre söylenen tarih ve yerlerin yanına konur.

Eski resmin altında “Ankara (?)” yazıyordu.

Biraz daha öğrenelim: Resmin Ankara’da yapıldığı kesin bilinmiyor.

4. “mı / mi” ekini alan bölüm “-ınca / -ince” anlamı taşıyorsa cümlenin sonuna soru işareti getirilmez.

Yaz geldi mi denize gideriz.

“Yaz gelince” anlamı var. Cümle soru sormadığı için noktayla biter.

5. Sıralı ve bağlı cümlelerin hepsi soru anlamı taşısa da soru işareti en sona konur.

Kırmızı topu mu alalım, mavi topu mu?

İki seçenek tek bir soru içinde soruldu. Soru işareti en sona kondu.

Aklında kalsın: “Nerede oturduğunu biliyorum.” cümlesi soru sormaz. Sonuna nokta gelir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Soru mu, bilgi mi?

?

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Cevap bekleyen sorunun sonuna soru işareti koyarım.

Bugün hangi gün?
Kaç yaşındasın?
Silgimi gördün mü?

Neden soru işareti? Her cümle bir bilgi istiyor. Hangi, kaç ve mü soruyu fark etmemize yardım ediyor.

2. Benzer sözcükler her zaman soru oluşturmaz.

Anahtar nerede?
Anahtarın nerede olduğunu biliyorum.

İlk cümlede anahtarın yerini soruyoruz. İkinci cümlede bir bilgi veriyoruz. İkinci cümlede “nerede” olsa da soru işareti koymadık.

3. Soru ekini ayrı yazar, işareti cümlenin sonuna koyarım.

Yanlış: Bize gelirmisin.
Doğru: Bize gelir misin?
Doğru: Bu senin kalemin mi?

Neyi düzelttik? “Misin” önceki sözcükten ayrı yazıldı. Soru cümlesinin sonuna nokta yerine soru işareti geldi.

4. Soruya verilen cevap genellikle noktayla biter.

— Nereye gidiyorsun?
— Parka gidiyorum.
— Kiminle gideceksin?
— Ablamla gideceğim.

Neyi fark ettik? Soruların sonunda soru işareti, bilgi veren cevapların sonunda nokta var. Çizgiler konuşmaları başlatıyor.

Aklında kalsın: Kendine sor: “Bu cümle benden bir cevap bekliyor mu?”

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Ünlem işareti

Güçlü duyguları, seslenmeleri ve uyarıları gösterir.

!

1. Şaşma, acı, sevinç, korku gibi duyguları yansıtan sözlerin sonuna konur.

Yaşasın, kar yağıyor!
Eyvah, süt döküldü!

İlk cümle sevinci, ikinci cümle telaşı anlatır.

2. Hitap sözleri, seslenme sözleri ve uyarılardan sonra konur.

Arkadaşlar! Beni dinleyin.
Dikkat! Merdivenler ıslak.

İlk örnekte seslenme, ikinci örnekte uyarı vardır.

3. Alayın, kinayenin ve küçümsemenin yer aldığı sözlerden sonra yay ayraç içinde konur.

Çok sessizmiş (!) ama durmadan bağırıyordu.

Biraz daha öğrenelim: Söylenen ile anlatılan durum birbirinin tersidir.

4. Ünlem işareti, ilgili sözden sonra konulabileceği gibi cümlenin sonuna da konulabilir.

Oley! Maçı kazandık.
Oley, maçı kazandık!

Ünlem, duygu sözcüğünden hemen sonra veya cümlenin sonunda kullanılabilir.

Aklında kalsın: Ünlem sevinci, korkuyu, şaşırmayı veya güçlü bir uyarıyı gösterebilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Duyguyu ve uyarıyı fark et

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

!

1. Sevincimi güçlü biçimde anlatabilirim.

Yeni bir bisikletim oldu.
Yaşasın, yeni bir bisikletim oldu!

Neyi fark ettik? İlk cümle haber veriyor. İkincisi güçlü bir sevinç taşıyor. Ünlem bu duyguyu gösteriyor.

2. Korku, acı veya şaşkınlık da ünlemle anlatılabilir.

Eyvah, köpek üzerimize koşuyor!
Ah, dizim acıdı!
Vay canına, ne büyük bir gemi!

Neden ünlem? Sırayla korku, acı ve şaşkınlık anlatılıyor. Okurken her cümledeki duyguya uygun ses tonu kullan.

3. Güçlü bir uyarının sonuna ünlem koyarım.

Dur! Yola çıkma.
Dikkat! Cam kırıkları var.

İlk söz hemen dikkat çekiyor. Sonraki cümle uyarıyı açıklıyor. Ünlemden sonraki yeni cümle büyük harfle başlıyor.

4. Aynı konuda farklı işaretler kullanabilirim.

Kedi ağaca çıktı.
Kedi ağaca mı çıktı?
Eyvah, kedi ağaçta kaldı!

Adım adım bak: İlk cümle bilgi verir. İkinci cümle soru sorar. Üçüncü cümle telaş anlatır. İşareti, cümlenin anlamına göre seçeriz.

Aklında kalsın: Nokta, soru işareti ve ünlemden hangisini kullanacağını cümlenin anlamı belirler.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kısa çizgi

Sözcükleri, ekleri ve bazı sayı aralıklarını ayırır.

-

1. Satırın sonuna kelimenin tamamı değil de bir parçası sığıyorsa kelimenin bölündüğü yere konur.

Bahçede güzel bir ke-
lebek gördüm.

Kelebek sözcüğünün heceleri ke-le-bek biçimindedir. Satır sonunda ilk heceden sonra kısa çizgi koyduk.

2. Cümle içinde yer alan ara sözleri, ara cümleleri ayırmak için bu bölümlerin başına ve sonuna konur.

En sevdiğim meyveyi -çileği- tabağıma koydum.

Çizgilerin arasındaki söz, hangi meyveden söz edildiğini açıklar.

3. Dil bilgisi dersinde sözcüklerin kökleri, ekleri ayrılırken aralara konur.

göz-lük • çiçek-ler

Biraz daha öğrenelim: Sözcüğün kökü ile eki kısa çizgiyle ayrıldı.

4. İsim yapan eklerin başına, fiil yapan eklerin ise başına ve sonuna konur.

İsim yapan ek: -cu • Fiil yapan ek: -le-

Biraz daha öğrenelim: yol-cu, temiz-le-mek. Kısa çizgi ekleri göstermeye yardım eder.

5. Kelime ve sayıların arasına “-e, -den, ve, ile, ila” anlamını vermek için konur.

İzmir-Aydın yolu • 5-8 yaş

Yol iki şehri bağlar. Sayı aralığı “5 ile 8 yaş arası” anlamındadır.

6. Matematikte çıkarma işaretidir. Sıfırın altındaki değerleri göstermek için de kullanılır.

25 - 9 = 16 • Hava sıcaklığı -2 derece.

İlk örnekte çıkarma yapılır. Sıfırın altındaki sıcaklık gösterimi ek bilgidir.

Aklında kalsın: Sözcükleri hecelerinden böl. Kısa çizgiyi satırın sonunda bırak.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Heceler ve satır sonu

-

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Sözcüğün hecelerini kısa çizgiyle gösterebilirim.

papatya → pa-pat-ya
oyuncak → o-yun-cak
arkadaş → ar-ka-daş

Nasıl yaptık? Sözcükleri söylerken hecelerine ayırdık. Her iki hecenin arasına kısa çizgi koyduk.

2. Satır sonunda sözcüğü hece sınırından bölerim.

Yeni oyun-
cağımı çok sevdim.

Neden burada böldük? Oyuncak sözcüğü o-yun-cak biçiminde hecelenir. “Oyun-” ilk satırda, “cağımı” sonraki satırda kaldı.

3. Hecenin ortasını kesmem.

Yanlış: ark-
adaşım geldi.
Doğru: ar-
kadaşım geldi.

Arkadaş sözcüğünün heceleri ar-ka-daş biçimindedir. “Ark” bir hece değildir. “Ar” hecesinden sonra bölmek doğrudur.

4. Kısa çizgi sonraki satırın başına taşınmaz.

Doğru: Bahçede papa-
tyalar açtı.
Yanlış: Bahçede papa
-tyalar açtı.

Neyi fark ettik? Satır sonu çizgisi yukarıdaki satırda kalır. Yeni satıra bir çizgi daha eklenmez.

Aklında kalsın: Satırda yer azaldığında önce sözcüğün hecelerini düşün. Harfleri gelişigüzel ayırma.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Uzun çizgi ve eğik çizgi

Konuşmaları ve yan yana yazılan farklı bölümleri gösterir.

— /

1. Uzun çizgi, bir metinde yer alan konuşmaları göstermede kullanılır.

Ada kardeşine sordu:
— Topun nerede?
— Dolabın yanında.

Konuşma çizgisi satır başında kullanılır. Her konuşma ayrı satıra yazılır.

2. Konuşmalar tırnak içinde verildiğinde uzun çizgi kullanılmaz.

Ada, “Topun nerede?” diye sordu.

Konuşma bu kez tırnak içinde yazıldı. Aynı söze ayrıca konuşma çizgisi eklemedik.

3. Şiirin dizeleri yan yana yazıldığında dizeler arasına eğik çizgi konur.

Güneş doğdu yeniden / Kuşlar geçti önümden

Yan yana yazılan iki şiir dizesini eğik çizgi ayırdı. Dizeler bu çalışma için yazıldı.

4. Adres yazımlarında ev numarası ile daire numarası, semt ile şehir arasına konur.

Gül Sokak No: 12/2 Merkez/Edirne

Örnek adreste bina 12, daire 2’dir. Yer adları da eğik çizgiyle ayrılmıştır.

5. Tarihlerin yazımında gün, ay ve yıl arasına konur.

23/04/2026

Aynı tarih 23.04.2026 biçiminde de yazılabilir.

Aklında kalsın: Konuşma çizgisi uzun, satır sonunda kullanılan çizgi kısadır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Eğik çizginin diğer görevleri

/

Biraz daha öğrenelim: Ekler, adresler ve matematik.

1. Değişik şekillerini göstermek için ekler arasına konur.

-cı / -ci / -cu / -cü

Biraz daha öğrenelim: boyacı, gemici, yolcu, gözcü gibi sözcüklerde ekin farklı biçimleri vardır.

2. Web sitesi adreslerinde “http:” veya “https:” bölümünden sonra kullanılır.

https://www.tdk.gov.tr

İnternet adresinde “https:” bölümünün ardından iki eğik çizgi gelir.

3. Matematikte bölme işaretidir.

20 / 5 = 4 • 18 / 3 = 6

İlk işlem “20 bölü 5 eşittir 4” diye okunur.

4. Birimler arasındaki oranları göstermede kullanılır.

40 km/sa

Biraz daha öğrenelim: “Saatte 40 kilometre” diye okunur. İki birimin arasına eğik çizgi konmuştur.

Aklında kalsın: İşaretin görevini anlamak için kullanıldığı yere bak: tarih mi, adres mi, işlem mi?

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kesme işareti

’

Özel adlara ve bazı gösterimlere gelen ekleri ayırır.

1. Kişi ve yer adlarına gelen bazı ekler kesme işaretiyle ayrılır.

Ada’nın defteri • İzmir’e gittik. • Bu, Can’dır.

Kişi ve şehir adından sonra gelen ek kesme işaretiyle ayrılır.

2. Kişi isimlerine getirilen “bey, hanım, efendi, paşa” gibi saygı ve unvanlara gelen ekler kesmeyle ayrılır.

Ali Bey’in çantası • Oya Hanım’a teşekkür ettim.

Kişi adının yanında kullanılan Bey ve Hanım sözcüklerine gelen ekler kesmeyle ayrıldı.

3. Kısaltmalara gelen ekleri ayırmak için kullanılır.

TBMM’ye bir mektup yazdık. TRT’nin programını izledik.

Kısaltmanın ardından gelen ek kesme işaretiyle ayrılır.

4. Sayılara gelen ekler de kesme işaretiyle ayrılır.

Saat 9’da çıkalım. 3’üncü sıradayım.

3’üncü yerine 3. de yazılabilir. İki gösterimi bir arada kullanma.

5. Belirli bir tarihi belirten aylara ve günlere gelen ekler kesmeyle ayrılır.

23 Nisan’da şiir okuduk.

Belirli bir tarih verildi. Bu yüzden ay adının eki kesmeyle ayrıldı.

6. Bir ek ve harfe gelen ekler kesmeyle ayrılır.

a’dan sonra b gelir.

Biraz daha öğrenelim: Burada “a” harfinin adına gelen ek ayrıldı.

Aklında kalsın: Kesmenin yanlarına boşluk koyma. Doğru örnek: “Ada’nın”.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kesme nerede kullanılır?

,

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Kişinin adı ile ona gelen eki ayırırım.

Elif → Elif’in çantası
Emre → Emre’ye seslendim.
Selma → Selma’yı gördüm.

Neyi fark ettik? Her örnekte kişi adı aynı kaldı. Sonradan gelen bölüm kesme işaretiyle ayrıldı.

2. Yer ve hayvan adlarına gelen eklerde de kullanırım.

İstanbul’da yaşıyorum.
Türkiye’nin başkenti Ankara’dır.
Pamuk’un mamasını verdim.

İstanbul, Türkiye ve Ankara yer adlarıdır. Pamuk ise bir hayvana verilen özel addır. Bu adlara gelen ekleri ayırdık.

3. Her sözcüğün ekini kesmeyle ayırmam.

Doğru: kedinin maması
Doğru: Pamuk’un maması
Yanlış: kedi’nin maması

Neyi fark ettik? Kedi bir türün genel adıdır; eki ayrılmaz. Pamuk belirli bir kedinin özel adıdır; eki kesmeyle ayrılır.

4. Rakamla yazılan sayının ekini ayırırım.

7’de → yedide
2’nci → ikinci
2026’da → iki bin yirmi altıda

Rakamla yazılan sayıdan sonra kesme kullanılır. Sayıyı sözcüklerle yazdığımızda bu örneklerde kesme kullanmayız.

Aklında kalsın: Önce sözcüğün özel ad olup olmadığını düşün. Kesme işaretinin iki yanına boşluk koyma.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kesme işaretinde ayrıntılar

,

Biraz daha öğrenelim: Her özel ad ekinde kesme kullanılmaz.

1. Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman ekten önce kesme işareti kullanılır.

Van Gölü’nü gördük. Göl’ün kıyısında yürüdük.

İkinci cümlede Göl sözcüğü, Van Gölü yerine kullanıldı.

2. Kanun, yönetmelik, tüzük vb. adlara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılır. Belli bir kanun veya yönetmelik kastedildiğinde büyük yazılır ve gelen ek kesmeyle ayrılır.

Türk Bayrağı Kanunu’nun adı...
Bu Kanun’un adı...

Biraz daha öğrenelim: İkinci satırda da aynı kanundan söz ediliyor. Burada yalnızca adın yazımını inceliyoruz.

3. Bir özel adın sonunda üçüncü tekil kişi iyelik eki varsa ve bu sözcüğe başka bir iyelik eki eklenirse kesmeyle ayrılmaz.

Van Gölümüzün güzelliği...

Biraz daha öğrenelim: Gölümüz derken başka bir iyelik eki eklendi. Bu ayrıntıda kesme kullanılmaz.

4. Kurum, kuruluş, iş yeri, birleşim ve oturum isimlerine gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.

Cumhuriyet İlkokulunda okuyorum. Türk Dil Kurumuna yazdık.

Kurum adlarının ekleri kesmeyle ayrılmaz. Avrupa Birliği adı bu kuralın istisnasıdır.

5. Özel isimlere getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.

İzmirli • Türkçenin • Aliler

Bu sözcüklerde kesme kullanılmaz. İzmirli sözcüğünü “İzmir’li” yazmayız.

6. Başbakanlık, Rektörlük gibi sözcüklere ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde son ünsüz yumuşar. Özel kişi ve yer adlarında ise yazımda adın son harfi korunur.

Rektörlüğün duyurusu okundu.
Ahmet’e seslendim.

Biraz daha öğrenelim: İlk sözcükte k, ğ oldu. Kişi adı Ahmet ise yazıda değişmedi.

Aklında kalsın: “Can’a” ile “Cumhuriyet İlkokuluna” örneklerini karşılaştır. Kurum adının eki ayrılmaz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Tırnak işareti

Aktarılan sözün ya da özellikle belirtilen adın sınırlarını gösterir.

“ ”

1. Birinden ya da başka bir yazıdan olduğu gibi alıntılanan sözler tırnak içinde gösterilir.

Babam, “Çiçekleri sulayalım.” dedi.

Babamın söylediği söz iki tırnağın arasına yazıldı.

2. Tırnak içindeki alıntı sözlerin sonundaki noktalama işareti tırnak içinde kalmalıdır.

Oya, “Beni duydun mu?” diye sordu.
Can, “Harika!” diye bağırdı.

Soru ve ünlem işaretleri tırnağın içinde kaldı.

3. Bir cümle içinde özellikle vurgulanmak istenen sözler tırnak içinde gösterilir.

Bu hafta “dostluk” üzerine konuştuk.

Özellikle dikkat çekmek istediğimiz sözcüğü tırnağa aldık.

4. Cümle içinde geçen eser ve yazı adları tırnak içinde gösterilir.

“Çirkin Ördek Yavrusu” masalını dinledim.

Masalın adı tırnak içinde yazıldı.

5. Tırnak içinde gösterilen sözlerin sonuna gelen ekleri ayırmada kesme işareti kullanılmaz.

“Çirkin Ördek Yavrusu”nu çok sevdim.

Ek, kapanan tırnağın hemen sonuna geldi. Araya kesme işareti koymadık.

Aklında kalsın: Tırnak işaretinin biri sözü açar, diğeri kapatır. İkisini de yazmayı unutma.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Konuşan kişinin sözünü bul

“ ”

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Bir kişinin sözünü değiştirmeden aktarabilirim.

Duru şöyle dedi: “Bugün çok mutluyum.”

Adım adım bak: Duru’nun sözü “Bugün” ile başladı, “mutluyum” ile bitti. Tırnakları bu sözün başına ve sonuna koyduk.

2. Sorulan sözün işareti tırnağın içinde kalır.

Babam, “Suyunu içtin mi?” diye sordu.
Kardeşim, “Oley, kazandım!” dedi.

Soru işareti sorulan söze, ünlem sevinç sözlerine aittir. Bu yüzden kapanış tırnağından önce yazılırlar.

3. Aynı konuşmayı başka bir biçimde de yazabilirim.

Tırnakla: Eren, “Beraber oynayalım.” dedi.
Konuşma çizgisiyle:
— Beraber oynayalım.

Neyi fark ettik? Söylenen söz aynı. İlkinde tırnak, ikincisinde satır başında uzun çizgi kullandık. İkisini aynı sözün başında birleştirmedik.

4. Kitap adını da tırnakla belirtebilirim.

Bugün “Pinokyo” kitabını okudum.
Akşam “Pinokyo”yu ablama anlattım.

Neden tırnak? Pinokyo burada kitabın adıdır. İkinci cümlede ek tırnağın hemen ardından geldi; ayrıca kesme işareti koymadık.

Aklında kalsın: Tırnakları bir çift kapı gibi düşün: Biri sözün başında açılır, diğeri sonunda kapanır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Yay ayraç

Cümleye açıklama veya ek bilgi ekler.

( )

1. Bir cümlenin anlamını tamamlayan ya da cümlenin dışında ek bilgiler verilirken kullanılır.

Teyzem (annemin kız kardeşi) bize geldi.

Ayraç içindeki söz teyzemin kim olduğunu açıklıyor.

2. Alıntı yapılan sözlerin sonuna alıntı sözün sahibinin ismi parantez içinde yazılır.

“Oyuncaklarımızı paylaşalım.” (Sınıf temsilcisi Ada)

Örnek sözün kime ait olduğu ayraç içinde verildi. Bu söz çalışma için oluşturuldu.

3. Bir tiyatro metninde ya da senaryoda konuşma sırasında kişilerin hareketleri, durumları parantez içinde gösterilir.

Oya: (El sallar.) Hoş geldin!
Can: (İçeri girer.) Hoş bulduk!

Ayraçtaki hareketler sahnede yapılır. Bunlar konuşma olarak okunmaz.

4. Alay veya küçümseme anlamı taşıyan sözlerden sonra konulan ünlem yay ayraç içinde gösterilir.

Ne kadar dikkatli (!) ama yine suyunu döktü.

Biraz daha öğrenelim: “Dikkatli” denirken aslında bunun tersi anlatılıyor.

5. Bir bilginin doğruluğu hakkında kesinlik yoksa konulan soru işareti yay ayraç içinde gösterilir.

Bu fotoğraf 1960’ta (?) çekilmiş.

Biraz daha öğrenelim: Fotoğrafın çekildiği yıl kesin bilinmiyor.

6. Bir metinde yer alan maddeleri gösteren sayılardan ya da harflerden sonra kapama ayracı konur.

1) Ellerini yıka. 2) Sofraya otur. 3) Yemeğini ye.

Sıralanan işlerin numaralarından sonra kapama ayracı koyduk.

Aklında kalsın: Açıklamayı çıkarıp oku: “Teyzem bize geldi.” Cümle yine anlaşılır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

İşaretleri birlikte görelim

Bu metinde birden fazla noktalama işareti birlikte kullanılıyor.

23.04.2026 tarihinde saat 09.00’da okula gittik. Panoya şunları astık: bayrak, resim, şiir. Öğretmenimiz, “Şiirini kim okuyacak?” diye sordu. Ada, “Ben!” diye seslendi. Can’ın getirdiği “Çirkin Ördek Yavrusu” kitabını da okuduk.

- Nokta: Tarihin bölümlerini, saat ile dakikayı ayırdı; cümleyi bitirdi.
- Virgül: Panodaki nesneleri birbirinden ayırdı.
- İki nokta: Asılanların örneklerinden önce kullanıldı.
- Soru işareti: Öğretmenin sorusunu tamamladı.
- Ünlem: Güçlü ve coşkulu cevabı gösterdi.
- Kesme: Can adına ve saat gösterimine gelen eki ayırdı.
- Tırnak: Konuşmaları ve kitap adını gösterdi.

Hazırlama notu
Bu çalışma, kullanıcının sağladığı Deniz Hoca “Noktalama İşaretleri” ders notunun konu anlatımları temel alınarak hazırlanmıştır. Örnekler 3. sınıf için yenilenmiş; karşılaştırmalı cümleler, adım adım açıklamalar ve neden-sonuç notlarıyla genişletilmiştir. Kaynaktaki yazım kusurları ve yanıltıcı kesin ifadeler düzeltilmiştir. İleri düzey ayrıntılar “Biraz daha öğrenelim” olarak belirtilmiştir; bu bölümler öğretmen rehberliğinde incelenebilir.
Kontrol kaynağı: TDK Yazım Kılavuzu, “Noktalama İşaretleri”.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026